

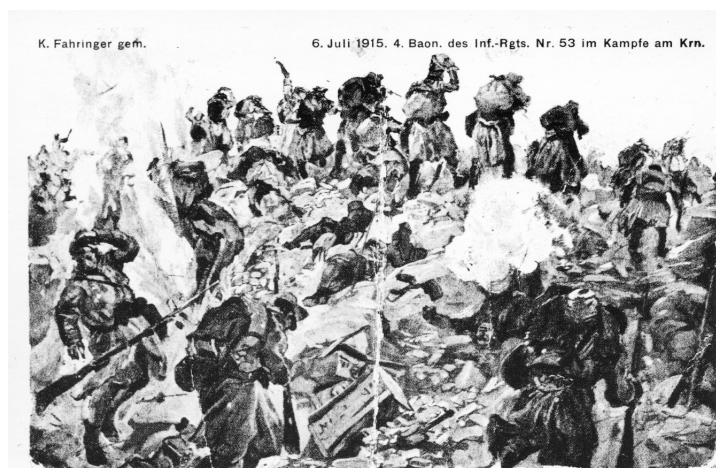
ma je ostalo oko 3 000 mrtvih Talijana. I Dalmatinci su imali visoke gubitke zbog čega su ih zamijenile rumunjske postrojbe.

Kada su ujutro Talijani ponovo napali, Rumunji su pobjegli i na koti je razvijena talijanska zastava. Ubačene pričuve spriječile su daljnji prodor Talijana, da bi protunapadima Dalmatinaca i IV. bojne 4. (bečke) pukovnije tijekom 17. lipnja došlo do povrata izgubljenih položaja i odbacivanja Talijana na početne položaje. Branitelji su od 11. do 17. lipnja izgubili 60 časnika i 2 517 dočasnika i vojnika, dok se 660 ljudi vodi kao nestali.

I kod brda Podgore na Goričkom mostobranu dalmatinske 23. i 37. domobranske pješačke pukovnije vode teške borbe tijekom 9. i 10. lipnja, u kojima uspijevaju sačuvati svoje položaje.

I. sočanska bitka (23. lipnja-7. srpnja 1915)

Budući da talijanska 3. i 2. vojska nisu uspjele u prvoj polovici lipnja 1915. prijeći rijeku Soču, general Cadorna odlučio je s obje vojske poduzeti odlučnu ofenzivu tijekom lipnja. Pri tome je vojskama postavio ograničene i vrlo plitke zadaće, bez namjere prodora duboko u protivničko zaleđe. Tako je talijanska 3. vojska pod zapovjedništvom Emanuelea Filiberta, vojvode od Aoste, trebala prodrijeti na visoravan Doberdob između Monfalcone i Sagrađa. Snage 2. vojske pod generalom Frugonijem postavljene su tako da VI. korpus zauzme Gorički mostobran, II. korpus prijeđe Soču i zauzme stratešku kotu Kuk (tt. 611) s pripadajućim grebenom na Banjskoj planoti, a IV. korpus napadne Tolminski mostobran na sjevernom dijelu bojišnice. Pred početak bitke talijanske su snage imale ukupno 18 divizija s 252 bojni i 230 bitnica s otprilike 700 topova. Za razliku od toga, austro-ugarska 5. vojska imala je ukupno 113 bojni i 132 bitnice. Bitka je počela ujutro 23. lipnja sedmodnevnom artiljerijskom pripremom. Usprkos velikom intenzitetu vatre, rezultati su bili vrlo skromni, jer artiljerija nije težišno djelovala po pravcima proboja, već je paljba bila raspršena po cijelom bojištu. Nakon toga obje su talijanske vojske tijekom 30. lipnja prešle u opći napad. Trodnevni juriši 3. vojske imali su samo lokalne uspjehe kod Zdraussine i Redipuglie, gdje su snage X. korpusa zaustavljene u podnožju Doberdobske visoravni. Napadi XI. korpusa tijekom 3. srpnja na utvrđene položaje na Svetom Mihaelu (Monte San Michele, tt. 275) i X. korpusa oko Sagrađa s težištem proboja prema Redipugli zaustavljeni su protunapadima branitelja. Bitka je na tom dijelu bojišta dostigla vrhunac 5. srpnja, a zatim se 6. i 7. srpnja postupno smirila zbog iscrpljenosti

i velikih gubitaka na obje strane. Gorički mostobran i odsjek kod Plave napala je 2. vojska slabijim snagama. Na sjevernom krilu (Tolminski mostobran) talijanske su snage pretrpjele teške gubitke 3. i 4. srpnja prilikom napada na Mrzli vrh (tt. 1360) i u krvavim bitkama za Batognicu (Krnski masiv), gdje se posebno iskazala 6. srpnja IV. bojna 53. zagrebačke pukovnije. U divizijskom izvještaju od 6. srpnja 1915. stoji:

»Bojna 53 je unatoč ubitačnoj nepr. art. vatri herojskom hrabrošću odbila današnji napad brojčano višestruko nadmoćnog protivnika i obranila položaje na koti 2163. Cijeli izbočeni položaj je posut mrtvacima i prekopan granatama teške artiljerije, zakloni i prepreke razoreni. Prema prvim procjenama, bojna je izgubila dvije trećine svog sastava [većina otpada na mrtve]. Zbog pretrpljenih gubitaka bojna će danas navečer biti poslana u pričuvu.«

O tom događaju postoji sačuvana razglednica koja prikazuje žestinu bojeva za Krn. Međutim – unatoč strahovitim gubicima – bojna je nakon popune novim neiskusnim vojnicima krajem mjeseca opet vraćena na Batognicu. Naime dominantna kota

zapovjedniku bojne uputio priznanje sljedećeg sadržaja:

»Njegovo c. i k. Veličanstvo udostojalo se sa zadovoljstvom uzeti na znanje izvještaj AOK [austro-ugarsko Vrhovno zapovjedništvo] i ovlastilo me da toj izvršnoj bojni prenesem, kako je dojavu o herojskom držanju, dostojnom tradicije hrabrih Zagrepčana, primilo s ponosom i zadovoljstvom. Herojima s Krna Njegovo Veličanstvo izražava svoju zahvalnost i upućuje pozdrave.«

Istodobno je kod Podgore na Goričkom mostobranu teške borbe vodila II. bojna 22. pješačke pukovnije pod zapovjedništvom već proslavljenog bojnika Turudije, u kojima Dalmatinci uspijevaju odbaciti Talijane. I krvavu kotu 383 na Banjskoj planoti napale su 24. lipnja dvije talijanske brigade, ali su uz velike gubitke odbačene. U ponovljenom napadu Talijani po prvi put napadaju sa sjeverne strane, ali opet bez uspjeha. Istu su sudbinu imali i pokušaji tijekom 25. i 26. lipnja kada je kotu branila samo II. bojna 100. pukovnije (Krakow), kojoj se zbog pretrpljenih velikih gubitaka kasnije pridružila III. bojna BH 2. pukovnije iz Banje Luke. Navečer 28. lipnja Talijani su uz svjetlo reflektora po-

Na kraju I. sočanske bitke Borojevićeva vojska ustalila se na oko 103 000 pušaka, 236 strojica i 431 topa

2163 izgubljena je 21. srpnja te su obrambene linije morale biti povučene na preostali jugoistočni dio grebena. Stoga su u borbu morale biti poslone snage dokazane pouzdanosti, a to su bili naši Zagrepčani. Požrtvovnost Zagrepčana zaslužila je ne baš svakidašnje priznanje kada je zapovjednik Jugozapadnog bojišta nadvojvoda Eugen na zahjev samoga cara Franje Josipa I.

kušali novi napad, ali su opet odbačeni uz velike gubitke. Bošnjaci su ih pustili da im pridu sasvim blizu, a onda su ih zaustavili ručnim bombama i protunapadom potisnuli na početne položaje.

Time je završila I. sočanska bitka bez ikakvih spomena vrijednih teritorijalnih dobitaka za Talijane. U dva tjedna teških borbi i puno izgubljenih ljudskih života jedinim

Razglednica iz vremena rata s prikazom borbi zagrebačke IV/53. pješačke pukovnije na Krnu (iz zbirke dokumentacije »Udruga 1914-1918.« iz Zagreba).

uspjehom može se smatrati što su se učvrstili u podnožju visoravni kod Redipuglie, Vermegliana i Selca, dok su samo kod Sagrađa izbili na ivicu visoravni. Na području Tolminskog mostobrana dobili su samo malo proširenje u krnskom masivu i zauzeli su položaje na Mrzlom vrhu i sjeverozapadnom dijelu Vodela. Talijani su priznali vlastite gubitke od 1 916 mrtvih, 11 495 ranjenih i 1 536 nestalih. U tim borbama austro-ugarska 5. vojska imala je 8 800 mrtvih i ranjenih te 1 150 nestalih i zarobljenih.

Na kraju I. sočanske bitke Borojevićeva vojska ustalila se na oko 103 000 pušaka, 236 strojica i 431 topa, a više od polovice tih efektivna služilo je za obranu strateški važnog Krasa i Doberdobske visoravni na južnom vojnom krilu.

II. sočanska bitka (18. srpnja-10. kolovoza 1915)

Bitka je počela poslije kratkog zatišja koje su obje strane iskoristile za popunu postrojbi. Austro-ugarska 5. vojska ojačana je dvjema brigadama, a VII. korpus s trima divizijama prebačen je iz Koruške na visoravan Doberdob na zapadu Krasa. U sastavu ovoga korpusa dolaze i naši Karlovčani iz 96. pješačke pukovnije. Uoči bitke 5. vojska imala je 105 bojni i 431 top. Glavni udar trebala je – prema planu – opet izvesti talijanska 3. vojska, i to prema visoravni Doberdob, nastupajući glavnim snagama prema Svetom Mihaelu i uzvisini 118. Poslije zauzimanja tih dvaju strateških objekata nastupaju snage 2. vojske s ciljem osvajanja Goričkog mostobrana. Ostale snage trebale su na sebe vezati protivnika kako ne bi mogao značajnije prebacivati snage na ugrožene pravce. Talijanska artiljerijska priprema počela je 18. srpnja u 4:00 sata, i to ponajprije po austro-ugarskim položajima na visoravni Doberdob i Goričkom mostobranu. Sredinom dana 3. vojska krenula je u napad uz borbe prsa u prsa koje su vođene iduća dva dana duž cijelog bojišta. Talijanske snage zauzele su 20. srpnja vrh Svetog Mihaela, ali su tijekom idućega jutra u krvavim borbama odbačene. U ovim borbama istakle su se tri bojne karlovačke 96. pukovnije. Tijekom noći 19/20. srpnja 1915. pretrpjele su gubitak od 13 časnika i 600 vojnika. Gubici na obje strane bili su iznimno veliki. Austro-ugarski VII. korpus izgubio je 5 500 vojnika. Njegova 20. pješačka divizija, koja je branila položaje na Svetom Mihaelu, spala je sa 6 000 na 2 000 vojnika. Borbe za Sveti Mihael (20-24. srpnja) smatraju se najvaž-